

↓	Molen 't Slot	
↓	Rondleiding	
	Nederlands	
↓		Wilt u niet naar boven? Kijk dan hier de video van 't Slot op YouTube. https://youtu.be/K6D2jFy2qml
↓		
-0-	Ingang	
♥	Welkom in de korenmolen van Gouda 't Slot.	
	Meestal is de molenaar of gids op de 3 ^e zolder voor een rondleiding. De bel horen we vaak niet. U kunt met deze kaart zelf de 2 volgende zolders bezoeken.	
↑	Er zijn 6 zolders. U kunt er 5 bezoeken.	
↑	Het gaat omhoog met laddertrappen; gaat u na afloop weer achterwaarts naar beneden?	
↑	Opgelet, houd de trapleuning vast. U bezoekt de molen op eigen risico.	
-1-	1^e Steenzolder	
1.1	Rechts ziet u een model van de molen hiernaast.	
1.2		Links staat een molenssteen. Twee op elkaar malen het graan. Let eens op de <i>slijpvorm</i> .
1.3	Daarachter staan nog twee koppels maalstenen die bij geen wind met een motor werden aangedreven.	
-2-	2^e zolder = tussenzolder	
2.1	Links staat een <i>wanmachine</i> om kaf en koren te scheiden. Met ventilator, <i>schuddebak</i> en zeven.	
-3-	Maalzolder	
♥	=Ontvangst Ontmoet hier de molenaar of gids. Welkom. Molenaars zijn lid van het gilde. We zijn molenaar, al of niet vrijwillig en in opleiding of gids. We gaan eerst naar de <i>stelling</i> .	
-3-	Op de stelling	
!!!		Loop geen klap van de wijk op. Blijft u a.u.b. aan deze kant van de afzetting.
3.1	Dit is de stelling, 9m hoog. Geniet even van het uitzicht op Gouda.	
3.2	<i>Stellingmolen</i> - 1581 gebouwd - 1831 brand en herbouwd 1832 - 2005 restauratie	
3.3	Er zijn nog enkele molenmakers met nog zo'n 1.100 draaivaardige molens.	
3.4	Gouda heeft een slappe veenbodem. De molen is gebouwd op het oude fundament van een kasteeltoren van de	

	Heeren van Ter Gouw en is daarom relatief smal.
3.5	 Van het huis naast de molen naar de gracht loopt nog een tunnel.
3.6	Dit is een stellingmolen en vangt met zijn hoogte meer wind.
3.7	Hij is gebouwd met zware balken van eikenhout.
3.8	Elke stad had wel een molen om meel te maken. Gouda had wel 20 molens. Allemaal aan de ZW of N kant van de stad. Molens waren de fabrieken van vroeger: je kon er alles fijnmaken door te malen, te stampen, te pletten (graan, tabak, specerijen, bouw materiaal, verfstoffen) en er waren <i>oliemolens</i> , waar olie werd geslagen en <i>zaagmolens</i> , waarmee boomstammen tot planken en balken werden gezaagd.
3.9	Er zijn ook <i>poldermolens</i> die verplaatsen water, om te zorgen dat we droge voeten houden.
3.10	De <i>kap</i> draait op een <i>rollenkrans</i> met 48 metalen rollen.
3.11	Dat gebeurt met het <i>staart-kruiwerk</i> .
3.12	 Met het <i>kruiwiel</i> draaien we het <i>gevlucht</i> (met de zeilen) op de wind.
3.13	De <i>kruiketting</i> is om aan te trekken. De <i>bezetketting</i> zorgt dat 'ie niet terugdraait.
Op de stelling – het vangen	
3.14	We remmen met de <i>vang</i> ; een soort trommelrem. Zie uitleg onder de kap.
3.15	De <i>vanghaak</i> houdt de rem in zijn vrij.
3.16	<i>Vangen</i> = stilzetten; <i>lichten</i> = vrijgeven.
3.17	Om het <i>bovenwiel</i> zit een metalen ring en een hoepelvormige rij met <i>vangstukken</i> van hout.
3.18	Het <i>vangtouw</i> met <i>vangstok</i> of <i>wipstok</i> zit vast aan de <i>vangbalk</i> voor een flinke overbrenging.
3.19	Door hefboomwerking hoeven we niet zoveel kracht uit te oefenen.
3.20	Het gewicht van de <i>vangbalk</i> trekt de <i>vangstukken</i> strak om het <i>bovenwiel</i> .
3.21	De <i>kneppel</i> is een extra borging op de <i>vangbalk</i> voor als de molen uit bedrijf gaat.
3.22	De rem werkt niet bij achteruit draaien. Daar moet de molenaar dus steeds alert op zijn.
Op de stelling – voortstuwing	
3.23	Het <i>gevlucht</i> heeft 2 metalen <i>roedes</i> en 4 <i>enden</i> . De roedelengte is meer dan 26 m.

3.24	Het gevluht is het geheel van roedes en <i>hekwerk</i> met zeilen.	
3.25	We draaien 60-100 enden per minuut. De top soms 130 km/u.	
3.26		Het hekwerk van hout is om de zeilen op te bevestigen. Let eens op de vorm: <i>de zeeg</i> .
3.27	Opzeilen / afzeilen / <i>zwichten</i> = minderen; soms klappert het zeil: <i>zeilslag</i> .	
3.28	Bij weinig wind: vol zeil. Bij iets teveel wind: half zeil. Bij krachtige wind: zonder zeil (<i>blote benen</i>).	
3.29	Dagelijks klimt de molenaar omhoog om de zeilen vast te zetten.	
-3-	Terug naar de Maalzolder	
3.30	Deze molen maalt graan tot meel.	
3.31	Meel voor consumptie (momenteel niet meer i.v.m. hygiëne).	
3.32	Veevoer malen we nog wel een paar keer per jaar.	
3.33	Via de <i>meelpijp</i> = meelkoker valt het meel naar beneden in de meelzak.	
3.34		Linksboven zit de <i>regulateur</i> . Het is een automatisch hefsysteem en regelt de afstand tussen de stenen voor de maalfijnheid.
3.35		Met het loopwerk aan het plafond laten we de meelzakken zakken: <i>Afschieten</i> genoemd.
-4-	2° Steenzolder	
4.1	Maalsteen boven draait rond en heet de <i>loper</i> . Die weegt nieuw zo'n 1.200 Kg.	
4.2	Maalsteen onder ligt vast op de vloer en heet <i>ligger</i> . <i>Bilsel</i> / groeven is de slijpvorm.	
4.3	De <i>steenkuip</i> omsluit de stenen om het meel bij elkaar te houden.	
4.4	De <i>steenspil</i> met <i>steenrondsel</i> drijft de loper aan.	
4.5	Met de <i>steenkraan</i> met spindel heffen we de stenen voor onderhoud.	
4.6	<i>Billen</i> is het weer in vorm brengen van de stenen. Die groeven hebben een bepaald patroon: hoe krommer des te sneller gaat het malen, maar ook hoe grover het maalsel.	

4.7		Billen gaat met een <i>bilhamer</i> . Dat is vakwerk dat zonder vals licht moet gebeuren.
4.8		Het graan gaat via de <i>kaar</i> (trechter) in de <i>schuddebak</i> en die doseert het graan langzaam via het <i>kropgat</i> naar de draaiende steen. Dat doet een excentriek op de steenspil met een houten balkje (<i>aanslag</i>).
4.9		De <i>jager</i> (een leren lapje) veegt het meel dan in de meelkoker.
4.10		De muizenval heeft de kat van molenaar intussen vervangen.
-5-	Luizolder	
5.1		Met het <i>luiwerk</i> achter de koningsspil worden de zakken gehesen.
5.2		Zakken hijsen door het <i>luiluik</i> heet <i>luien</i> .
5.3		Het touw zit om de <i>luitrommel</i> in dit geval lui-as. Die zit aan een trommel die over de schijf kan rollen die aan de <i>koningsspil</i> zit. Het bedienmechaniek lijkt veel op dat van de <i>vangbalk</i> .
5.4		Het graan gaat eerst in de <i>trechter</i> als voorraadbak.
5.5		Als de molen stilstaat, gaat het koppelen van de molensteen met een simpele handeling.
-6-	Kap / smeertzolder	
	Geen toegang	Gevaarlijk
6.1		De bovenas zit vast aan het gevluht en wordt dagelijks gesmeerd met varkensvet: <i>reuzel</i> .
6.2		Het <i>halslager</i> zit voor en ligt op een steen.
6.3		Het <i>penlager</i> zit achter en ligt ook op een steen met een oliebadje voor smering.
6.4		Het <i>bovenwiel</i> is uitgerust met <i>kammen</i> die met <i>bijenwas</i> worden gesmeerd.
6.5		<i>Bonkelaar</i> noemen we een schijf met kammen vanwege het geluid dat die geeft.
6.6		<i>Kammen</i> brengen de krachten over en hebben een speciale vorm.
6.7		Een <i>rondsel</i> bestaat uit een schijf met <i>staven</i> die ook worden gesmeerd met bijenwas.
6.8		De <i>tandkransen</i> vallen in elkaar en brengen zo de kracht op elkaar over.
6.9		De <i>koningsspil</i> is de hoofdspil van een molen en die wordt eigenlijk nooit vervangen.

6.10	Onderwiel = <i>spoorwiel</i> dat drijft het wiel op de <i>steenspil</i> en die drijft de steen aan.
6.11	De <i>overbrengingsverhouding</i> is 1:6,7 wat specifiek voor een korenmolen is.
6.12	Fraaie uitleg van een kap op YouTube. https://youtu.be/iv1611ugS5w
♥	Tot slot
↓	 Wilt u a.u.b. weer veilig achterwaarts de trap af gaan?
↓	We hopen dat u het leuk vond.
↓	Het onderhoud van de molen kost €15.000 per jaar.
↓	Dank voor uw komst en elke bijdrage stellen we zeer op prijs.
-0-	Beneden hangt een donatiekistje.
	Fijne dag nog in Gouda.